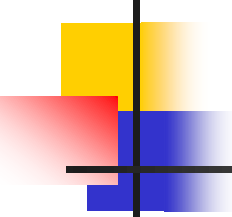

"Stanje i perspektive razvoja EES BiH"

Dr. Mirza Kušljagić, Parlament BiH, Sarajevo

-
- **Sadržaj izlaganja**
 - Uvod
 - Nova paradigma ES i EES
 - Koncept i Akcioni planovi konsolidacije, modernizacije i razvoja ES i EES – 2001.
 - Procjena trenutnog stanja ES i EES u BiH i regionu JIE (identifikacija problema i izazova)
 - Okruženje i ograničenja za planiranje razvoja EES BiH
 - Moguće perspektive razvoja (regionalna komponenta)
 - Uloga stručne i naučne zajednice (CIGRE)
 - Zaključak

10. Bosanskohercegovačko savjetovanje CIGRE

Sarajevo, 25-29.09.2011.

"Stanje i perspektive razvoja EES BiH"

Dr. Mirza Kušljugić, Parlament BiH, Sarajevo

■ Uvod

- Tehnološki, ekonomski, okolinski, socijalni, politički (geopolitički) karakter ES i EES.
- Kao član Parlamenta fokus izlaganja na područja energetske politike (politička ekonomija i energetika, CIGRE 2007.) i energetske ekonomije (na osnovu "insider" informacija aktera EES): tematika STK C1 "Razvoj i ekonomija sistema".
- Uvažavajući konfliktnu ulogu države: vlasnici javnih kompanija i zakonodavno/izvršna vlast u definisanju dinamike provođenja reformi (prema međunarodno preuzetim obavezama) i realizaciji investicija u JP.

"Stanje i perspektive razvoja EES BiH"

Dr. Mirza Kušljagić, Parlament BiH, Sarajevo

- **Nova paradigma ES i EES**
- Novo okruženje za razvoj (investicije) i rad EES
- Regionalno tržište JIE (optimizacija proizvodnih kapaciteta)
- Nedostatak javnih finansijskih sredstava za finansiranje novih proizvodnih kapaciteta
- BAU (Business As Usual) vs GND (Green New Deal) + Smart sistemi
- Komparativni nedostaci BiH za GND: klasične termoelektrane na ugalj
- Komparativna prednost BiH za GND: značajni potencijali za obnovljive izvore (CO2 postaje odlučujući faktor pri odlučivanju za nove investicije)

"Stanje i perspektive razvoja EES BiH"

Dr. Mirza Kušljagić, Parlament BiH, Sarajevo

- **Koncept i Akcioni planovi konsolidacije, modernizacije i razvoja ES i EES – 2001.**
- 2001. Postavljene osnove Strategije a 2006. i akcioni planovi postepene konsolidacije EES i stvaranja uslova za nove investicije.
- Ne prihvatanje planova i definisanje novih modela (npr. strateškog partnera u FBiH i oslonca na privatni sektor u RS).
- Novi koncept organizacije za EP FBiH (koncern)
- Potreba za definisanjem kratkoročnih i dugoročnih prioriteta i izrada odgovarajućih startegija (Strategija BiH, uloga Parlamenta BiH)

"Stanje i perspektive razvoja EES BiH"

Dr. Mirza Kušljagić, Parlament BiH, Sarajevo

- Procjena trenutnog stanja ES i EES u BiH i regionu JIE
- Stanje u EES u BiH (ali i u regionu Zapadnog Balkana) je: *haotično, bez usvojene jasne vizije razvoja, izuzetno podložno dnevnim i kratkotrajnim interesima političkih elita.*
- *EES nacionalnih država u regionu su mali i slabo ekonomski povezani (premda se stvaraju uslovi za bolje tehničko povezivanje).*
- U BiH u zadnje dvije godine su "zamrznute" reforme (odgovorni Parlamenti, DERK i entitetski regulatori) i prisutne blokade razvoja (u Elektroprenosu i NOS-u).
- Prisutna je tendencija "inkorporiranja" EP kompanija, ali i dijelova EES, u EP i EES susjednih država (npr. subvencijama cijene električne energije ili planiranjem zajedničkih investicija bez usaglašene Strategije razvoja energetike BiH).

"Stanje i perspektive razvoja EES BiH"

Dr. Mirza Kušljagić, Parlament BiH, Sarajevo

- Okruženje i ograničenja za planiranje razvoja EES BiH
- Radikalne ekonomske transformacije EES – liberalizacija (privatizacija) i konkurencija (tržište u sektoru proizvodnje)
- Zahtjevi za zaštitu okoline (posebno za velika TE postrojenja) brzi razvoj tehnologije proizvodnje električne energije, posebno OIE. Subvencionirani OIE: mHE, gasna (CHP) postrojenja, vjetroelektrane, solarne ćelije.
- Obaveze prema Direktivama EU – Sporazum o Energetskog Zajednici (ECT), koje se odnose na konkurenciju, zaštitu okoline i sigurnost snabdijevanja.
- Neizvjesnost finasiranja proizvodnih kapaciteta za mala nacionalna tržišta JIE, posebno TE (npr. radi nepredvidljivosti iznosa CO₂ taksi)

"Stanje i perspektive razvoja EES BiH"

Dr. Mirza Kušljagić, Parlament BiH, Sarajevo

- **Moguće perspektive razvoja (regionalna komponenta)**
- Regionalno tržište električne energije JIE: optimizacija investicija (u proizvodne objekte) i uslov izbora najbolje raspoložive tehnologije za TE, održivi razvoja sa fokusom na energetske efikasnost i OIE, gas kao energent za proizvodnju električne energije (*Regionalna strategija JIE, ECT 2011., Gasni prsten JIE: gas kao obećavajuća opcija za proizvodnju električne energije bazirano na PPP modelu, WB sept. 2011.*)
- Da li mi znamo šta su naši ciljevi (proizvodni miks, kapaciteti u javnom sektoru, izvoz/uvoz), kako ih realizovati i kako umanjiti očekivane socijalne posljedice.

10. Bosanskohercegovačko savjetovanje CIGRE

Sarajevo, 25-29.09.2011.

"Stanje i perspektive razvoja EES BiH"

Dr. Mirza Kušljagić, Parlament BiH, Sarajevo

- **Uloga stručne i naučne zajednice (CIGRE)**
- Ne postojanje koordinacije prilikom izrade planova između državnih institucija, stručno-naučne zajednice, nevladinih organizacija i lokalnih zajednica.
- Kolika je spremnost stručno-naučne zajednice da se uključi u proces donošenja odluka vezanih za razvoj EES BiH (pogledati broj i sadržaj radova na ovu temu na ovom zasjedanju CIGRE).
- Ako se BiH akteri HITNO ne organizuju razvoj EES BiH će definisati strani konsultanti, međunarodne korporacije (RWE, SECI) i institucionalni investitori (prvenstveno uvažavajući njihove interese), što već planski čine.
- Kako uključiti CIGRE u procese planiranja razvoja EES?

"Stanje i perspektive razvoja EES BiH"

Dr. Mirza Kušljagić, Parlament BiH, Sarajevo

- **Zaključak**
- Novi investicioni ciklus u EES BiH (pogotovo u proizvodne kapacitete je neminovan). U BiH nema dovoljno javnih sredstava za realizaciju potrebnih investicija.
- Osnovni cilj: "Zadržavanje suvereniteta nad upravljanjem EES, prvenstveno korištenje domaćih energetske potencijala"
- BAU model nije opcija: kakav portfolio GND razvijati? Izrada odgovarajućih feasibility studija i projektne dokumentacije.
- Realno sagledati stanje (npr. posljedica primjene EU Direktive LCP, odnosno kolika proizvodnja je moguća u TE nakon 01.01.2018. Što direktno utiče na bilans ugljeva).
- Realno procijeniti "vlastite finansijske potencijale" i odrediti se prema modelima PPP.
- Implementacija EU Direktiva (prema obavezama ECT), radi "organizovanog" privlačenja domaćih i stranih investitora.

10. Bosanskohercegovačko savjetovanje CIGRE

Sarajevo, 25-29.09.2011.

"Stanje i perspektive razvoja EES BiH"

Dr. Mirza Kušljagić, Parlament BiH, Sarajevo

HVALA NA PAŽNJI